

**T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU**

ESAS NO : 2014/717
KARAR NO : 2016/503
KARAR TARİHİ : 13.04.2016

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasındaki “nüfus kaydının düzeltilmesi” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Bakırköy 7. Asliye Hukuk Mahkemesince davanın görevsizlik nedeni ile reddine dair verilen 04.12.2012 gün ve 2012/239 E., 2012/503 K. sayılı kararın incelenmesi davalılardan ... vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 14.05.2013 gün ve 2013/3664 E., 2013/8329 K. sayılı ilamıyla;

"... Davacı vekili dava dilekçesinde, davalı ...'nin müvekkilinin çocuğu gibi nüfusa tescil ettirildiğini, müvekkili ve eşi ...'nin evlilikleri boyunca çocukları olmadığını, davalı ...'nin müvekkilinin ağabeyi ... ile ...'nin çocukları olduğunu ileri sürerek, nüfus kaydındaki bu yanlışlığın düzeltilmesini istemiş, mahkemece davacı talebinin iki hususu içerdiği, bunlardan birisinin soybağının düzeltilmesi davası olduğu ve aile mahkemesinin görevinde bulunduğu gerekçesiyle mahkemenin görevsizliğine karar verilmiştir.

Dava, usulsüz tescile dayalı, gerçek durumu göstermeyen nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin olup 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 36. maddesine göre asliye hukuk mahkemesi görevlidir. İşin esasının incelenmesi gerekirken, mahkemenin görevsizliğine karar verilmesi doğru görülmemiştir..."

gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Dava, nüfus kaydının düzeltilmesi istemine ilişkindir.

Davacı vekili, davacı ... ile müteveffa eşi ...'nin evlilikleri boyunca çocukları olmadığını, nüfus kaydından anlaşılabacağı üzere Aysel Kale'yi evlat edindiklerini, davalı ...'nin davacı ...'nin ağabeyi olan müteveffa ... ile ...'nin müşterek çocukları olduğu halde, ...'nin imzasıyla davacı ... ile müteveffa eşi ...'nin çocuğu olarak nüfusa kaydedildiğini, “Hacı ...'nin Hibenamesidir” başlıklı yazıda müteveffa ...'nin, davalı ...'nin kendi oğlu olduğunu imzası ile ikrar ettiğini, davalı ...'nin nüfus kaydının düzeltilmesi davası açılması için kendisine vekaletname verdiğini, ancak daha sonra kendisini azlettiğini belirterek davalı ...'nin ... ile ...'nin çocuğu olmadığını

tespiti ile nüfus kaydındaki bu yanlışlığın düzeltilmesini, davalı ...'nin müteveffa ... ile ...'nin çocukları olarak ...'nin nüfusuna kaydedilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı ... vekili, müvekkilinin, davacı ... ..'nin çocuğunun olmaması nedeniyle tamamen davacının bilgisi ve rızası ile davacının nüfusuna kaydettirildiğini, davacının bu kayıttan haberi olduğunun en güzel kanıtının evlat edinme dosyası olduğunu, evlat edinme dosyasında müvekkilinin de beyanının alındığını, davacı vekiline verilen vekaletin nüfus kaydının düzeltilmesi davası için verilmediğini, vekaletnamenin genel vekaletname olduğunu, davacının 22 yıl sonra nüfus kaydının düzeltilmesi davası açtığını, davacının amacının müvekkili mirastan mahrum bırakmak olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

Davalı ... idaresi, beyanda bulunmamıştır.

Dahili davalılar ... .., ..., ..., ... ve ... beyan dilekçelerinde; davacı ... ve müteveffa eşi ...'nin evliliklerinden çocukları olmadığını, dolayısıyla davalı ...'nin ... ile ...'nin oğlu olmadığını, müteveffa ...'nin babaları, davacı ...'nin amcaları olduğunu, davalı ...'nin de babalarının ikinci evliliğinden baba bir kardeşleri olduğunu belirtmişlerdir. Mahkemece, eldeki davanın iki talebi içerdiği, ilkinin nüfus kaydında görülen kişilerin gerçek anne ve baba olmadığı; diğerinin ise, başka hanede bulunan kişilerin gerçek anne ve baba olduklarının tespiti, davanın kabul edilmesi halinde davalı ...'nin kaydının bir başka haneye taşınacağı ve bir başka anne ve baba ile soybağı kurulacağı, bu hali ile davanın soybağı davası olarak nitelendirilmesi gerektiği, soybağına dair hükümlerin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) 282 ve devamında düzenlenmiş olup, Aile Mahkemelerinin görevi kapsamında olduğu, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 36. maddesinde düzenlenen nüfus kaydının düzeltilmesi davalarına ise Asliye Hukuk Mahkemelerinde bakıldığı; ancak nüfus kayıtlarının talep gibi düzeltilmesi için öncelikle gerçek anne-babanın, dolayısı ile soybağının tespit edilmesi gerektiği, derdest davanın "soybağı davası" niteliğinde olmakla 4721 sayılı TMK'nın 3.kısım hariç olmak üzere 2. kitabından (TMK'nın m. 118-494) doğan dava ve işler kapsamında kaldığı ve 4787 sayılı Aile Mahkemeleri'nin Kuruluş ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 5133 sayılı Kanun ile değişik 4/1. maddesi hükmü uyarınca davaya bakmakla aile mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesi ile görev nedeniyle davanın reddine karar verilmiş; davalı ... vekilinin temyizi üzerine karar Özel Dairece, yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmuştur. Mahkeme, önceki gerekçeler ile direnmiştir.

Direnme kararı davalı ... vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; dava dilekçesi dikkate alındığında davanın soybağı mı, yoksa kayıt düzeltme davası mı olduğu belirlenecek hukuki nitelendirmeye göre görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi mi, yoksa aile mahkemesi mi olduğu noktasında toplanmaktadır.

Konunun anlaşılabilmesi için öncelikle kanuni düzenlemeler sonra kavramlar ve soybağı davaları ile nüfus kayıt düzeltim davalarının farklılıkları üzerine durulması gerekmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun soybağına ilişkin 282. maddesi düzenlemesi dikkate alındığında, soybağının kurulmasında ya çocuk ile ana ve babası arasında kan bağıının bulunmasını ya da evlat edinme ilişkisinin kurulmasının arandığı görülmektedir. Bu açıdan Türk Medeni Kanunu düzenlemesi çerçevesinde, kan bağına dayanan soybağı, yani çocukla biyolojik ana ve babası arasındaki soybağı ve evlat edinme ilişkisi yoluyla kurulan soybağı ayırımını yapmak mümkündür (Dural/Öğüz/Gümüş, Türk Özel Hukuk, Cilt 3, Aile Hukuku, İstanbul 2008, s.242).

TMK m. 282 hükmü soybağının kurulmasına ilişkin genel esasları düzenlemiştir. Düzenleme uyarınca ana ile çocuk arasındaki soybağının doğum ile kurulacağı ifade edilmiştir (m. 282/1).

Maddenin ikinci fıkrasında baba ile çocuk arasındaki soybağının babanın ana ile evlenmesi, babanın çocuğu tanıması veya hakim hükmüyle kurulacağı düzenlenmiştir. Üçüncü fıkrada ise kan bağına dayanan soybağının yanında, evlat edinme ilişkisi de evlatlık ile evlat edinen veya evlat edinenler arasında soybağını kuran bir yol olarak kabul edilmiştir.

TMK'nın 282. maddesinin birinci fıkrasına göre çocuk ile ana arasındaki soybağının kurulabilmesi için çocuğun, ana olduğu iddia edilen kadın tarafından doğurulduğunun tespit edilmesi yeterlidir. Çocuğu doğuran kadının evli olup olmaması soybağının kurulması için önem taşımamaktadır.

Ana ile evliliğin; çocuk ile babası arasında soybağını kurabilmesi; hem evliliğin çocuğun doğumundan önce gerçekleşmiş olması, hem de ana babanın çocuğun doğumundan sonra evlenmeleri halinde mümkündür.

Evliliğin doğumdan önce gerçekleşmiş olması halinde; TMK'nın babalık karinesini düzenleyen 285. maddesi gereğince evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üçyüz gün içinde doğan çocuğun babasının koca olduğu karine olarak kabul edilmiştir. Bu karine uyarınca, evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üçyüz gün içinde doğan çocuk ile o evlilikte koca arasında soybağı kurulacaktır.

Babalık karinesinin çürütülmesi soybağının reddi ile mümkündür (TMK m. 286). Bu ise soybağının reddi davası ile sağlanabilir (TMK m. 286). Bunun dışında çocuk ile baba arasında kurulan soybağının ortadan kaldırılması imkanı bulunmamaktadır. Bir diğer deyişle Asliye Hukuk Mahkemesinde açılacak kayıt düzeltme davası ile baba adının düzeltilerek soybağının reddi imkanı bulunmamaktadır. Ancak burada dikkate edilmesi gereken husus şudur; soybağının reddi davası, ancak babalık karinesinin kapsamında yer alan, dolayısıyla babalık karinesinden faydalanan çocukların soybağının ortadan kaldırılmasını sağlayan bir davadır. Babalık karinesinden faydalanan söz konusu olmaksızın, kocanın nüfus kütüğüne kaydedilen çocukla koca arasında soybağının kurulması söz konusu olmadığı için, böyle bir durumda çocuk ile koca arasında soybağının bulunmadığının tespitine yönelik olarak açılacak dava, soybağının reddi davası değil, yanlış kaydın düzeltilmesi amacına yönelik kayıt düzeltme davasıdır (TMK m. 39). Örneğin kocanın eşi dışında bir başka kadın tarafından doğrulan çocuğu, eşinden doğmuş gibi nüfus kütüğüne kaydettirmesi ya da evliliğin sona ermesinden üçyüz gün geçtikten sonra doğan çocuğun üçyüz günlük süre içinde doğmuş gibi nüfusa kaydettirilmesi hallerinde durum böyledir.

Soybağının reddi davası TMK'nın 286. maddesine göre, ancak baba ve çocuk tarafından açılabilir. Baba ve çocuğun dava hakları birbirinden bağımsız haklardır. Söz konusu maddeye göre kocanın açtığı soybağının reddi davasında davalı ana ve çocuk iken, çocuğun açtığı soybağının reddi davasında, davalı ana ve koca olmak zorunda ve davalılar zorunlu dava arkadaşlarıdır.

TMK'nın m. 291/f.1 hükmü, belirli şartlarla koca ve çocuk dışındaki kişilere de soybağının reddi davası açma hakkı tanımaktadır. Anılan hüküm çerçevesinde soybağının reddi davası açma hakkı tanınan kocanın altsoyu, anası, babası ve çocuğun gerçek babası olduğunu iddia eden kişi, ancak, dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hallerinde dava açabileceklerdir. Dolayısıyla, koca dava açma süresi içinde dava açmamış ise, sürenin sona ermesinden sonra kocanın ölümü, gaipliğine karar verilmesi veya sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi belirtilen kişilerin soybağının reddi davası açma hakkına sahip olmaları sonucunu doğurmaz (Dural/Öğüz/Gümüş,a.g.e.,s.256-257).

TMK'nın 289. maddesine göre, koca, soybağının reddi davasını, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkek ile cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmak zorundadır. Maddenin 2. fıkrasına göre ise çocuk, ergin olduğu tarihten başlayarak en geç bir yıl içinde soybağının reddi davasını açmalıdır. Diğer ilgililer ise; TMK'nın 291. maddesine göre dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hallerinde kocanın altsoyu, anası, babası veya baba olduğunu iddia eden kişi, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabileceği, ergin olmayan çocuğa atanacak kayyımın ise atama kararının kendisine tebliğinden başlayarak bir yıl, her halde doğumdan başlayarak beş yıl içinde soybağının reddi davasını açabileceği düzenlenmiştir.

Soybağının reddi davasının süresinde açılmadığı hallerde, gecikme hakimnin kabul edeceği haklı bir sebebe dayanıyorsa, bir yıllık süre bu sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlayacaktır. Bu hal TMK'nın 289/son maddesinde düzenlenmiş ise de bu sürenin uzamasının TMK'nın 291. maddede düzenlenen süre bakımından da geçerli olacağı kabul edilmelidir (Dural/Öğüz/Gümüş, a.g.e., s.260).

Soybağının reddi davalarında görevli mahkeme 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4. maddesi uyarınca aile mahkemesidir. Baba ile soybağının kurulmasını sağlayan ana ile evliliğin çocuğun doğumundan sonra yapılması halinde, TMK'nın 293. maddesi uyarınca evlilik dışında doğmuş olan ortak çocuklarını, evlenme sırasında veya evlenmeden sonra, yerleşim yerlerindeki veya evlenmenin yapıldığı yerdeki nüfus memuruna bildirerek baba ile soybağını kurlmaları mümkündür. Bu halde TMK'nın 294. maddesine göre eşlerin yasal mirasçıları, çocuk ve cumhuriyet savcısı sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz edebileceklerdir. Bu dava sonradan evlenme yolu ile çocukla baba arasında kurulan soybağının ortadan kaldırılmasına yönelik bir itiraz davasıdır. Bu davada sadece kocanın baba olmadığı itirazı ileri sürülebilecektir. Bunun dışındaki itirazların bu davada dinlenilmesi mümkün değildir ve bu tür iddialar ancak nüfus düzeltim davasının konusunu oluşturabilecektir.

İtiraz davasını açabilecek kişiler, sınırlı sayı prensibi ile belirlenmiştir. TMK'nın 294/1. maddesine göre ana ve babanın yasal mirasçıları, çocuk ve cumhuriyet savcısı, çocuğun ölmüş ya da ayırt etme gücünü sürekli olarak kaybetmiş olması halinde çocuğun altsoyu itiraz hakkına sahiptir.

İtiraz davalarında dava açma süresi de hak düşürücü nitelikte bir süredir. TMK'nın 294/3. maddesi uyarınca tanınmanın iptaline ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla itiraz davalarında da uygulanacağını öngörmüştür. Bu sebeple, bu tip davaların tabi olduğu süre TMK'nın 300. maddesi hükmünce kıyasen tespit edilecektir. Söz konusu maddenin 2. fıkrasına göre, ana veya babanın yasal mirasçıları veya cumhuriyet savcısı tarafından açılan dava çocuğun sonradan soybağının kurulmasını sağlayan evliliğin gerçekleştiğini ve kocanın baba olmadığını öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her halde evlenmenin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl geçmeden açılmalıdır. 3. fıkraya göre ise çocuğun dava hakkı, ergin olmasından başlayarak bir yıl içinde açılmalıdır.

Çocuk ergin ise, çocuğun dava hakkı da soybağının kurulmasını sağlayan evliliğin gerçekleştiğini ve kocanın baba olmadığını öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde evlenmenin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl geçmekle düşer (TMK m. 300/f.2 kıyasen). Çocuğun alt soyunun dava hakkı, evlenmeyi, kocanın baba olmadığını ve çocuğun ölümü ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini öğrendikleri tarihten itibaren bir yıllık ve

evlenmenin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıllık hak düşürücü süreye tabidir. Davacının, süresi içinde dava açamaması halinde, gecikmeyi haklı kılan sebep varsa, sebebin ortadan kalkmasından itibaren bir ay içinde dava açılması mümkündür (TMK m. 300/f.son kıyasen). Bu tür davalarda da görevli mahkeme, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 4. maddesi uyarınca aile mahkemesidir. Baba ile çocuk arasında soybağı kurulmasının diğer bir yolu ise, TMK'nın 295 ve devamı maddelerinde düzenlenen tanımadır. TMK'nın 295. maddesine göre tanıma; babanın, nüfus memuruna veya mahkemeye yazılı başvurusu ya da resmi senette veya vasiyetnamesinde yapacağı beyanla soybağının kurulmasıdır. Kurulan bu soybağının açılacak iptal davası ile kaldırılması mümkündür. TMK'nın 297. maddesinde tanıyanın iptal davası açma hakkı düzenlenmiştir. İlgili madde ile tanıyanın tanıma beyanındaki irade sakatlıklarına dayanak açacağı iptal davası ile tanımayı geçersiz hale getirmesine olanak tanınmıştır. TMK'nın m. 297/f.1 hükmüne göre tanıyanın; yanılma, aldatma veya korkutma sebebiyle açacağı tanımanın iptali istemli davayı anaya ve çocuğa karşı açılmalıdır ve ana ve çocuk arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmaktadır.

Tanımaya karşı dava açabilecek diğer hak sahipleri ise TMK'nın 298. maddesinde düzenlenmiştir. TMK'nın 298. maddeye göre ana, çocuk ve çocuğun ölümü halinde altsoyu, cumhuriyet savcısı, Hazine ve diğer ilgililer tanıyan, tanıyan ölmüş ise mirasçılara karşı tanımanın iptalini dava edebilirler. Yine diğer davalarda olduğu gibi bu tanımanın iptali davasında da hak düşürücü süre bulunmaktadır. TMK'nın 300. maddesinde göre tanıyanın dava hakkı, iptal sebebinin öğrenildiği veya korkunun etkisinin ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve her halde tanımanın üzerinden beş yıl geçmekle düşecek, ilgililerin dava hakkı, davacının tanımayı ve tanıyanın çocuğun babası olamayacağını öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde tanımanın üzerinden beş yıl geçmekle düşeceği, çocuğun dava hakkı ise ergin olmasından başlayarak bir yıl geçmekle, bu süreler geçtiği halde gecikmeyi haklı kılan sebep varsa, sebebin ortadan kalkmasından başlayarak bir ay içinde dava açılabilir. Çocuk ile baba arasında soybağı kurulmasını sağlayan son yol ise babalık hükmüdür. Bahse konu davanın çocuk ile baba arasında soybağının kurulabilmesi için çocuğun bir başka erkek ile soybağının bulunmaması gereklidir. Çocuğun herhangi bir yolla bir başka erkek ile soybağı kurulmuş ise bu soybağı ortadan kaldırılmadıkça babalık davası açılamaz. TMK'nın 301. maddesine göre çocuk ile baba arasındaki soybağının mahkemece belirlenmesini ana ve çocuk, babaya; baba ölmüşse mirasçılara karşı açacakları babalık davası ile isteyebilirler. Babalık davası, çocuğun doğumundan önce veya sonra açılabilir, ananın dava hakkı, doğumdan başlayarak bir yıl geçmekle, çocuk ile başka bir erkek arasında soybağı ilişkisi varsa, bir yıllık süre bu ilişkinin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlayacaktır. Bir yıllık süre geçtikten sonra gecikmeyi haklı kılan sebepler varsa, sebebin ortadan kalkmasından başlayarak bir ay içinde dava açılabilir.

Yukarıda görüldüğü üzere soybağı davaları TMK'da sayma usulü ile belirlenmiştir. Bu davalar dışında soybağı davası açabilmek imkanı bulunmamaktadır.

Ayrıca 4721 sayılı TMK'nın 284. maddesine göre Hukuk Muhakemeleri Kanunu kurallarının uygulanması asıl olmakla birlikte, soybağına ilişkin davalarda hakim maddi olguyu re'sen araştırması, kanıtları serbestçe takdir etmesi ve ayrıca aynı maddenin 2 fıkrasına göre soybağının belirlenmesinde zorunlu olan hallerde sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere tarafların ve üçüncü kişilerin rıza göstermeleri gereklidir. 4721 sayılı TMK'nın söz konusu düzenlemeleri dikkate alındığında, soybağı davalarının ilelebet açılabilmesini kabul etmemiş, belirli bir süre geçtikten sonra soybağı ile itirazları bir daha açılmamak üzere kapatılmasını yeğlemiştir. Onun için bu tür davalara hak düşürücü

süreler getirilmiştir (HGK 07.03.2012 gün ve 2011/2-775, 2012/116 sayılı ilamı). Nüfus kayıt düzeltilmesi davalarına gelince;

Kişisel durumlardaki değişikliklerin nüfus kaydında belirtilmesi ve doğru olmayan kayıtların düzeltilmesi, “nüfus kayıtlarının düzeltilmesi” davalarının konusunu oluşturur. (Ergun Özsunay, Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu, İstanbul 1982, s.243). “Kayıt düzeltilmesi”, aile kütüğüne düşürülmüş nüfus kaydının bir kısmının “düzeltilmesi” veya “değiştirilmesi” dir (Nüfus Yönetmeliği m.143).

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 35. maddesine göre, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak, olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddî hatalar, nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir. Aynı Kanunun aile kütüklerinde bulunması gereken kişisel bilgilerin düzenlendiği 7. maddesinde, her mahalle veya köy için ayrı aile kütüğü tutulacağı ve bu aile kütüklerinde; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, kayıtlı bulunduğu il, ilçe, köy veya mahalle adı ile cilt, aile ve birey sıra numarası, kişinin adı ve soyadı, cinsiyeti, baba ve ana adı ile soyadları, evli kadınların önceki soyadları, doğum yeri ile gün, ay ve yıl olarak doğum tarihi ve kütüğe kayıt tarihi, evlenme, boşanma, soybağının kurulması veya reddi, ölüm, vatandaşlığın kazanılması veya kaybedilmesi gibi kişisel durumda meydana gelen değişiklik veya yetkili makamlarca yapılan düzeltmeler, dini, medenî hali, yerleşim yeri adresi, fotoğrafı bulunacağı belirtilmiştir. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 38. maddesinde ise; yukarıda 7 nci maddede sayılan aile kütüklerine tescil edilmesi gereken bilgilerden; dayanak belgesinde bulunduğu halde nüfus kütüklerine hatalı veya eksik olarak tescil edilen ya da hiç yazılmayan bilgiler veya mükerrer kayıtların maddî hata kapsamında değerlendirileceği, bu tür maddî hataların ise Genel Müdürlükçe ya da nüfus müdürlükleri tarafından düzeltilmesi veya tamamlanacağı düzenlenmiştir (NHKUI Yön. m. 79.).

Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin (NHKUI) 80. maddesinin (ç) bendine göre; doğum veya ölüm raporuna göre düzenlenmiş olmak kaydıyla, yurt içinde doğum veya ölüm tutanaklarının düzenlenmesinde maddî bir hata olması ve doğum ya da ölüm raporunun aslının ibraz edilmesi halinde; yapılacak değerlendirme sonucunda adı, soyadı, ana ve baba adı, cinsiyet, doğum yeri, doğum tarihi, evlenme tarihi ve ölüm tarihinde gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır.

Dayanak belgelerindeki bilgilerin aile kütüklerine işlenmesi sırasında yapılmış bir maddî hata söz konusu değil ise, aile kütüğünün herhangi bir kaydında düzeltme veya değişiklik ancak mahkeme kararı ile yapılabilecektir.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 35. maddesinde “kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez...” ibaresi yer aldığından, her hangi bir sınırlama olmaksızın nüfus kütüğünde mevcut her kaydın düzeltilmesinin istenebileceği kuşkusuzdur.

Önemle vurgulanmalıdır ki; zamanaşımı ve hak düşürücü süreye bağlı olmayan nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin davalarda, her türlü kanıta başvurulabilir (YHGK 11.2.1998 gün ve 2-87/77 sayılı). Şu durumda; zamanaşımı veya hak düşürücü süreye bağlı olmaksızın açılabilen nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin davada resmi kayıt ve belgelere başvurulabileceği gibi tanık da dinlenebilecektir (Özsunay, a.g.e., s. 244; Bilge Öztan, Şahsın Hukuku Hakiki Şahıslar, Ankara 1997, s. 210). Ancak, Nüfus Kanununun 47 nci maddesince yapılan tanımlamalara göre kişisel durumlarda ortaya çıkan “değişiklikler” için mahkeme kararına gerek bulunmamaktadır (TKM m.40, Nüfus Kanunu m.48). Buna karşılık, nüfus kütüklerindeki “doğru olmayan

kayıtların” düzeltilmesi için mahkemeden karar alınması zorunludur (TKM m.38, Nüfus Kanunu m.11).

İşte bu noktalarda, nüfus kütüğünde yer alan “doğru olmayan kayıtlar”, ilgilileri veya cumhuriyet savcısı tarafından açılacak olan “kayıt düzeltme davası” ile gerçek durumuna uygun hale getirilebilir ki, bu dava uygulamada “nüfus kaydının düzeltilmesi davası” olarak adlandırılmaktadır.

Nüfus Kanununun 46. maddesinde “yaş, ad, soyadı ve diğer kayıt düzeltme davaları...” ibaresi yer aldığından, her hangi bir sınırlama olmaksızın nüfus kütüğünde mevcut her kaydın düzeltilmesinin istenebileceği kuşkusuzdur.

Yukarıda açıklanan hususlar dikkate alındığında soybağı davaları ile nüfus düzeltim davaları arasında davanın tarafları dava açması süresi ve ispat kuralları bakımından ciddi ayrımlar bulunduğu açıktır (Hukuk Genel Kurulunun 30.09.2015 gün ve 2014/2-226 E., 2015/2029 K.; 13.11.2013 gün ve 2013/18-354 E., 2013/1554 K.; 07.03.2012 gün ve 2011/2-775 E., 2012/116 K. sayılı kararları).

Somut olaya gelince;

Davacı vekili, 12.03.1989 doğumlu davalının, müvekkili ... ve eşi ...'den dünyaya gelmiş gibi kaydının yapıldığını, asıl ana-babasının ... ile ... olduğunu, kendi öz babası ve annesinin kaydına dönmesini istediklerini iddia ederek müvekkilinin hanesinde yazılan davalının tahkikat sonucunda kaydının tashih edilerek öz babası ve annesi hanesine geçirilmesini, müvekkili Hikmet Hilmi ve eşi Hediye adına olan kaydın silinmesini talep ve dava etmiştir. Hemen belirtmek gerekir ki, anne yönünden soybağı doğumla kendiliğinden kurulduğundan, anne ile çocuk arasında soybağı davalarından söz edilemez. Dolayısıyla soybağı kurulması için hükme gerek bulunmamaktadır. Ancak, anne yönünden doğuran kadının kim olduğunun tespitine ilişkin dava gündeme gelebilir. Bu nedenle herhangi bir sebeple çocuğun kendisini doğuran kadının dışında bir başka kadının nüfus kütüğüne yazılmış olması, çocuk ile kadın arasında soybağı kurulduğu anlamına gelmeyecektir. Ancak, söz konusu yanlış kaydın düzeltilmesi, soybağı davaları ile değil açılacak kayıt düzeltme davası sonucunda gerçekleşecek (TMK m. 39) ve bu dava her türlü delil ile ispat edilebilecektir.

Eldeki davada, ana ile soybağının kurulması, bir diğer deyişle doğuran kadının tespit edilmesi halinde, çocuk ve doğuran kadın arasında soybağı doğrudan kurulacağına göre, davalı ...'yi doğuran ananın öncelikle belirlenmesi gereklidir.

Gerçek annenin tespit edilmesi sonrasında ise babalık karinesine dayalı olarak babanın belirlenmesi mümkündür. TMK hükümlerine göre soybağının reddi davası ancak babalık karinesi kapsamında yer alan, dolayısıyla babalık karinesinden faydalanan çocukların soybağının ortadan kaldırılmasını ifade eden bir davadır. Babalık karinesinden faydalanan söz konusu olmaksızın kocanın nüfus kütüğüne kaydedilen çocukla koca arasında soybağının kurulması söz konusu olmadığı için böyle bir duruma çocuk ile koca arasında soybağının bulunmadığının tespitine yönelik olarak açılacak dava, soybağının reddi davası değil, yanlış kaydın düzeltilmesi amacına yönelik kayıt düzeltme davasıdır. Örneğin, kocanın karısı dışında bir başka kadın tarafından doğrudan çocuğu, karısından doğmuş gibi nüfus kütüğüne kaydettirmesi ya da evliliğin sona ermesinden üçyüz gün geçtikten sonra doğan çocuğun üçyüz günlük süre içinde doğmuş gibi nüfusa kaydettirilmesi hallerinde durum böyledir. Annenin gerçek anne olan ... olduğunun belirlenmesi halinde, babalık karinesi çerçevesinde davalı ... nüfus kaydına göre evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden itibaren üçyüz gün içinde doğmuş ise bu durumda anne olarak ... belirlendiği anda, baba olarak da ...'nin belirlenmesi yasa gereği olacaktır. O halde yasa gereği baba belirlidir ve babanın da ...

olduğunun kabul edilmesi zorunludur. Bu ise nüfus kaydının düzeltilmesi davası ile mümkündür.

Ayrıca, Hikmet Hilmi ve ... kendi çocukları olmadığını bildikleri halde davalı ...'yi yanlış ve yanıltıcı beyan ve işlemlerle yasaya aykırı olarak kendi hanelerine kayıt ettirdikleri de iddia edilmektedir. Bu türden yanlış ve yanıltıcı beyan ve işlemle yasaya aykırı olarak yapılan kayıtların düzeltilmesinin nüfus kaydının düzeltilmesi davası olduğu ve görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğu açıktır.

Görüşmeler sırasında bir kısım üyelerce; davanın soybağını ilgilendirdiği, bu nedenle de görevli mahkemenin aile mahkemesi olduğu, nitekim Hukuk Genel Kurulu'nun 07.03.2012 gün ve 2011/2-775 ve 2012/116 sayılı kararında da, bu nitelikteki davaların aile mahkemesinde görüleceğinin kabul edildiğini, belirtilen gerekçelerle yerel mahkeme kararının onanması gerektiğini ileri sürmüş iseler de, bu görüş Kurul çoğunluğunca yukarıda belirtilen nedenlerle kabul görmemiştir.

Bu nedenle, davacı tarafından açılan davanın nüfus kayıt düzeltim davası olarak kabul edilmesi ve işin esası hakkında inceleme yapılması gerekirken önceki karar da direnilmesi doğru görülmemiş, direnme kararının daire kararında belirtilen gerekçeler ile bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Davalı ... vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma ilamında gösterilen nedenlerden dolayı BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine, 13.04.2016 gününde oyçokluğu ile karar verildi.